

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția a II-a civilă

Decizia nr. 1728/2015

Dosar nr. 12062/3/2013

Pronunțată, în ședința publică, astăzi, 23 iunie 2015.

Asupra recursului de față;

Din examinarea actelor și lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin sentința civilă nr. 5022 din 9 iunie 2013 pronunțată de Tribunalul București, secția a VI-a civilă, s-a admis excepția lipsei calității procesuale active.

S-a respins cererea formulată de reclamanta SC C.D. SA prin mandatar SC C.R.C.M.S. SRL în contradictoriu cu pârâta SC C.T.B. SA ca fiind formulată de o persoană fără calitate procesuală.

A fost obligată reclamanta să plătească pârâtei suma de 62.000 RON, cu titlu de cheltuieli de judecată.

Din perspectiva justificării calității procesuale active a SC C.D. SA instanța a avut în vedere că acțiunea introductivă este întemeiată pe următoarele dispoziții legale: art. 1357 C. civ., referitor la răspunderea pentru vicii în cadrul contractului de vânzare-cumpărare, din materia contractului de societate (dispoziții pe care instanța apreciază ca fiind străine de obiectul cererii) precum și art. 142 alin. (4) din H.G. nr. 1007/2004, prin care a fost adoptat Regulamentul de furnizare a energiei electrice la consumatori și dispozițiile Legii nr. 13/2007, a energiei electrice.

Instanța nu a putut primi calificarea pe care reclamanta a dat-o acțiunii sale în cadrul concluziilor scrise formulate la data de 18 iunie 2013, deoarece reținerea art. 998, art. 1075 C. civ. ca temei al unei acțiuni în răspundere civilă delictuală, reprezintă o veritabilă modificare a cererii de chemare în judecată care, în mod evident, nu a mai putut fi avută în vedere de instanță.

Instanța de fond a statuat că aplicabilitatea H.G. nr. 1007/2004 impune existența unui contract de furnizare a energiei electrice (acțiunea întemeiată de dispozițiile acestui act normativ fiind acțiuni contractuale, deoarece furnizarea se poate realiza numai în cadrul unei convenții) și se aplică exclusiv în cazul celor trei tipuri de raporturi precizate de art. 1 în relația cu consumatorul, reclamanta trebuie să justifice calitatea de furnizor de energie electrică, împrejurare față de care SC C.D. SA nu are calitatea de furnizor de energie electrică și, pe cale de consecință, nu are calitatea de a promova acțiuni în pretenții întemeiate pe art. 142 alin. (4) din H.G. nr. 1007/2004.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel SC C.D. SA, solicitând admiterea apelului, anularea sentinței și trimiterea cauzei spre rejudecare, invocând greșita soluționare a excepției lipsei calității procesuale active, cu referire la următoarele aspecte:

Prin facturile emise pentru recuperarea contravalorii energiei apelanta-reclamanta SC C.D. SA a facturat, în fapt, prestarea serviciului de distribuție precum și recuperarea costurilor sale cu energia electrică consumată, din rețelele din patrimoniul propriu, în aplicarea prevederilor art. 3 alin. (1) pct. 21, pct. 23, art. 48, art. 60 din Legii nr. 13/2007.

În condițiile în care SC C.V. SA are obligația să factureze energia electrică măsurată de către operatorul de distribuție, per a contrario rezultă că energia nemăsurată de un grup de măsură urmează să fie facturată către consumatori de către SC C.D. SA, fiind incidente în acest caz prevederile art. 24 alin. (1) și alin. (2) din H.G. nr. 1007/2004.

Potrivit prevederilor art. 56 alin. (3) din Legea nr. 13/2007: „În cazul consumului fraudulos, consumatorul de energie electrică va fi deconectat de la rețeaua electrică, fiind obligat totodată la plata contravalorii energiei electrice consumate și a costurilor aferente deconectării, evaluate conform normelor tehnice în vigoare”.

Vânzarea energiei electrice este atributul furnizorului, iar decontarea acesteia se face între consumator și furnizor, numai în baza indicațiilor înregistrate de contor.

Furnizorii de energie electrică, nu pot factura și încasa energia electrică, în cazul consumului fraudulos, deoarece aceasta a fost consumată efectiv pe o perioadă de timp în care decontările pentru piața angro de energie au fost efectuate și nu mai pot fi modificate. Mai mult în practică există și cazuri de consum fraudulos direct din rețeaua SC C.D. SA, fără a exista un contract de furnizare și în acest caz este imposibilă facturarea de către furnizor.

În situațiile de consum fraudulos, energia consumată în mod suplimentar de consumator (diferența dintre energia consumată în mod real și cea înregistrată de contor) reprezintă un consum direct pentru SC C.D. SA din instalațiile electrice de distribuție aflate în proprietatea sa.

Practic, consumul fraudulos de energie electrică intră în mod implicit în bilanțul de energie al SC C.D. SA în cadrul consumului propriu tehnologic, C.P.T., acesta fiind îndreptățit să-l calculeze și să-l recupereze.

Apelanta a formulat critici și cu privire la cuantumul cheltuielilor de judecată constând în onorariu avocat la care reclamanta a fost obligată, invocând faptul că onorariul de avocat pentru acest tip de speță este exagerat, instanța de fond având posibilitatea, în temeiul art. 274 alin. (3) C. proc. civ., să reducă cuantumul onorariului.

Apelanta a depus o completare a motivelor de apel, arătând, în esență, că în mod eronat instanța de fond a reținut că «calificarea pe care reclamanta a dat-o acțiunii sale în cadrul concluziilor scrise reprezintă o veritabilă modificare a cererii de chemare în judecată, care nu mai poate fi avută în vedere de instanță», sentința atacată fiind pronunțată cu încălcarea art. 129 C. proc. civ.

În cadrul concluziilor scrise s-a precizat numai numărul articolului din C. civ. care definește răspunderea civilă delictuală, fără a se produce o modificare a cerii de chemare în judecată.

Curtea de Apel București, secția a VI-a comercială, prin decizia nr. 1195 din 9 decembrie 2014, a admis apelul declarat de apelanta SC C.D. SA, împotriva sentinței civile nr. 5022 din 9 iunie 2013, pronunțată de Tribunalul București, secția a VI-a civilă, în Dosarul nr. 12062/3/2013, în contradictoriu cu intimata SC C.T.B. SA.

A anulat sentința atacată și a trimis cauza spre rejudecare aceleiași instanțe, Tribunalul București, secția a VI-a civilă.

În fundamentarea acestei decizii instanța de control judiciar a reținut, în esență, că reclamanta a afirmat existența dreptului de a factura energia electrică consumată fraudulos de pârâtă, prin raportare la prevederile H.G. nr. 1007/2002, Legea nr. 13/2007 și la principiile răspunderii civile delictuale.

A considerat instanța de apel că neindicarea de către reclamantă în cuprinsul cererii, a art. 998 C. civ., referitor la răspunderea civilă delictuală, nu leagă instanța care este obligată să dea calificarea juridică exactă după motivele de fapt ale cererii și după scopul urmărit prin promovarea acțiunii.

Împotriva acestei decizii a declarat recurs pârâta SC C.T.B. SA, solicitând admiterea recursului, modificarea în tot a hotărârii recurate, respingerea apelului declarat de SC C.D. SA împotriva sentinței civile nr. 5022 din 19 iunie 2013 a Tribunalului București și menținerea în tot, ca temeinică și legală a acestei hotărâri.

Recurenta-pârâtă își subsumează criticile motivului de modificare reglementat de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., aducând în susținere următoarele argumente:

Atât în fond cât și în apel, în justificarea calității sale procesuale, reclamanta invocă aceleași dispoziții legale, SC C.D. SA, înțelegând astfel să își întemeieze pretențiile pe o răspundere contractuală, deși nu deține un contract de furnizare a energiei electrice ce i-ar putea legitima calitatea procesuală de a formula o astfel de cerere. Chiar dacă reclamanta a invocat și dispozițiile C. civ. privitoare la răspunderea delictuală, aceste texte sunt accesorii și în completarea taxelor H.G. nr. 1007/2004 și ale Legii nr. 13/2007 indicate atât în facturile emise în sarcina recurentei cât și ca temei juridic principal al acțiunii sale.

Legea nr. 13/2007 privind energia electrică a impus separarea activității de distribuție de cea de furnizare a energiei electrice, prin art. 45 alin. (1) din acest act normativ stabilindu-se că activitatea de furnizare și contractare a energiei electrice este total separată și îndreptățită de cea de distribuție prin intermediul operatorului de rețea titular al contractului de concesiune serviciu public de distribuție. SC C.D. SA, în calitate de operator de rețea are doar relații contractuale cu furnizorul SC C.V. SA și cu ceilalți furnizori de energie electrică din Zona O., în calitate de operator de rețea în zonă, având numai obligația să permită accesul la rețeaua de distribuție oricărui furnizor cu licență de furnizare eliberată de A.N.R.E.

Din anul 2007, în urma separării acestei activități, SC C.D. SA a devenit numai titular al licenței de distribuție a energiei electrice concesionând acest serviciu de la Ministerul Economiei și Comerțului pentru Zona O., iar SC C.V. SA a dobândit ca obiect de activitate strict activitatea de furnizare a energiei electrice. În concluzie, în urma separării activității, furnizorul SC C.V. SA, vinde energie electrică prin rețelele distribuitorului SC C.D. SA.

Începând cu data de 8 mai 2007, în baza actului adițional la contractul de furnizare a energiei electrice din 16 martie

deținut de recurentă, drepturile și obligațiile contractuale deținute anterior în acest contract de SC D.E.O. SA au fost preluate de SC C.V. SA (din 14 martie 2007), în baza licenței A.N.R.E. pentru furnizarea energiei electrice din 15 martie această societate devenind astfel furnizorul de energie electrică al recurente și singura societate care emitea recurente facturile aferente consumului de energie electrică. Așa cum reiese și din actele existente la dosar, facturile aferente consumului de energie electrică sunt emise către recurentă de furnizorul de energie electrică SC C.V. SA fiind achitate acesteia din urmă.

În justificarea calității sale procesuale, SC C.D. SA invocă art. 56 alin. (3) din Legea nr. 13/2007, afirmând că „în cazul consumului fraudulos, consumatorul de energie electrică va fi deconectat de la rețeaua electrică, fiind obligat la plata contravalorii energiei electrice consumate și a costurilor aferente deconectării, evaluate conform normelor tehnice în vigoare”, această normă nu își găsește incidența în cauză, întrucât prevederile art. 127-art. 142 din H.G. nr. 1007/2004 raportat la art. 48-art. 59 din Legea nr. 13/2007 reglementează expres raportul juridic dintre consumatorul de energie electrică și furnizor, nefiind inclus în acest raport și operatorul de distribuție.

Incidența dispozițiilor H.G. nr. 1007/2004 impune existența prealabilă a unui contract de furnizare a energiei electrice, acțiunile întemeiate pe dispozițiile acestui act normativ fiind acțiuni contractuale, deoarece furnizarea se poate realiza numai în cadrul unei convenții, normele acestui act normativ aplicându-se exclusiv în cazul celor trei tipuri de raporturi precizate de art. 1, iar în relația cu recurenta-pârâtă (consumator) apelanta reclamantă nu a justificat calitatea sa de furnizor de energie electrică.

Întrucât dispozițiile legale invocate de SC C.D. SA pentru a-și justifica legitimitatea procesuală fac referire expresis verbis la relația furnizor-client, iar apelanta nu are o relație contractuală cu recurenta, aceasta nu poate emite facturi în sarcina recurente cu atât mai mult cu cât, față de art. 142 alin. (2) din H.G. nr. 1007/2004, recalcularea energiei electrice se face în conformitate cu procedura elaborată de furnizor (SC C.V. SA) și aprobată de autoritatea competentă, A.N.R.E.

Reclamanta arată că nu are calitatea și autorizarea legală de furnizor de energie electrică, nedeținând licența de furnizare energie electrică, care se eliberează de A.N.R.E. București conform dispozițiilor art. 3 pct. 24 din Legea nr. 13/2007. Reclamanta este o cu totul altă entitate decât cea care furnizează recurente energia electrică. SC C.D. SA neavând ca obiect de activitate furnizarea de energie electrică ci doar aceea de operator de rețea ce asigură transportul energiei electrice de la producător la furnizorul SC C.V. SA cu care are încheiat strict contract de distribuție, astfel aceasta deținând nu licența de furnizare ci licența de distribuție.

Precizează recurenta-pârâtă că, în prezent intimata-reclamantă SC C.D. SA se află sub atenta monitorizare a Consiliul Concurenței, pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în aprilie 2014, ca urmare a investigației demarate de această instituție pentru practicile abuzive practicate de SC C.D. SA pe piața energiei electrice.

Apreciază recurenta-pârâtă că în mod corect instanța fondului, analizând dacă reclamanta justifică în cauză calitatea procesuală activă de a formula o cerere în răspunderea contractuală, întemeiată pe dispozițiile speciale ale H.G. nr. 1007/2004 și ale Legii nr. 13/2007, a ajuns la concluzia corectă ca acțiunea a fost formulată de o persoană care nu era îndreptățită să emită facturi în temeiul art. 142 alin. (4) din H.G. nr. 1007/2004, și, implicit, nici nu putea promova acțiunea în pretenții dedusă judecării pendinte, instanța fondului analizând dacă reclamanta justifică în cauză calitatea procesuală activă în raportul juridic dedus judecării, prin prisma normelor legale invocate în susținerea cererii sale.

Consideră recurenta-pârâtă că, întrucât raportul dintre răspunderea civilă delictuală și cea contractuală este cel de la general la special, iar SC C.D. SA a înțeles să invoce ca temei principal în susținerea pretențiilor sale dispozițiile speciale ale Legii nr. 13/2007 și ale H.G. nr. 1007/2004, care nu sunt incidente în speță și, prin urmare nici nu-i justifică reclamantei calitatea de a pretinde plata facturilor emise în baza art. 142 alin. (4) din H.G. nr. 1007/2004 deși nu are raporturi contractuale cu recurenta, în mod greșit Curtea de Apel a anulat hotărârea instanței de fond, cu încălcarea evidentă a regulilor de drept care normează instituția calității procesuale dar și a dispozițiilor Legii nr. 13/2007 și ale H.G. nr. 1007/2004, care nu-și au aplicabilitate în cauză.

Recurenta-pârâtă concluzionează în sensul că, în mod greșit instanța de apel a dat prevalență răspunderii delictuale, nesocotind temeiul explicit invocat de SC C.D. SA în susținerea acțiunii sale, respectiv răspunderea contractuală întemeiată pe normele speciale ale Legii nr. 13/2007 și ale H.G. nr. 1007/2004, deși nu există vreun raport contractual între aceasta și recurentă.

Intimata-reclamantă a formulat întâmpinare prin care a invocat, în principal excepția nulității recursului în temeiul art. 302¹ lit. c) C. proc. civ. iar, în subsidiar, a solicitat respingerea recursului ca nefondat.

Înalta Curte urmează a respinge excepția nulității recursului invocată în raport de art. 302¹ lit. c) C. proc. civ. Întrucât criticile formulate permit examinarea acestora din perspectiva temeiului de drept invocat, respectiv art. 304 C. proc. civ.

Înalta Curte, examinând decizia recurată din perspectiva criticilor formulate, constată că recursul este nefondat pentru motivele ce se vor arăta.

Art. 129 alin. (3)-alin. (5) C. proc. civ. consacră rolul activ al judecătorului, în virtutea căruia instanța are obligația să pună în dezbateră părților orice împrejurări de fapt ori de drept, chiar dacă nu sunt menționate în cerere, și să stăruie, prin toate mijloacele legale, pentru a preveni orice greșeală privind aflarea adevărului în cauză, pe baza stabilirii faptelor și prin aplicarea corectă a legii, în scopul pronunțării unei hotărâri temeinice și legale.

Temeiul juridic al acțiunii poate fi pus în discuție de către instanța de judecată, care, în exercitarea rolului activ, este îndreptățită și chiar obligată, pentru a contribui la ocrotirea intereselor legitime ale părților, să dea acțiunii calificarea juridică exactă, alta decât cea dată de reclamant prin cererea de chemare în judecată.

Din această perspectivă calificarea acțiunii se face nu după natura termenilor folosiți de reclamant, ci după motivele de fapt ale cererii și după scopul urmărit prin promovarea acțiunii.

În speță, prin acțiunea formulată reclamanta SC C.D. SA a solicitat obligarea pârâtei la repararea prejudiciului cauzat prin fapta sa, prejudiciul constând în neplata facturilor emise în valoare de 542.334,84 RON, invocând vinovăția pârâtei constând în faptul că aceasta nu a înregistrat consumul de energie electrică în aparatul de măsură, reclamanta afirmându-și dreptul de a factura energia electrică pretins a fi fraudulos consumată de către pârâtă prin raportare la elementele răspunderii civile delictuale astfel cum aceasta este reglementată de art. 938 C. civ.

De altfel, intimata-reclamantă a făcut referiri directe la răspunderea civilă delictuală și la temeiul de drept al acesteia atât în cuprinsul răspunsului la întâmpinare cât și în cadrul răspunsului la interogatoriu, apărările recurentei-pârâte fiind făcute și din perspectiva acestui tip de răspundere.

Se reține așadar că instanța de control judiciar a făcut o judicioasă evaluare a elementelor acțiunii în stabilirea tipului de răspundere ce urmează a fi analizat de instanța de fond, împrejurare față de care Înalta Curte, constatând că decizia recurată nu este susceptibilă de a fi cenzurată din perspectiva criticilor formulate, în temeiul art. 312 C. proc. civ., va respinge recursul ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

DECIDE

Respinge excepția nulității recursului invocată de intimata-reclamantă în temeiul art. 302¹ lit. c) C. proc. civ.

Respinge recursul declarat de recurenta-pârâtă SC C.T.B. SA împotriva deciziei nr. 1195 din 9 decembrie 2014 pronunțată de Curtea de Apel București, secția a VI-a civilă, ca nefondat.

Irevocabilă.

Pronunțată, în ședința publică, astăzi, 23 iunie 2015.